

Bình giảng khổ thơ đầu bài Mùa xuân nho nhỏ của Thanh Hải

Author : Hà Anh

Đề bài: Bình giảng khổ thơ đầu bài Mùa xuân nho nhỏ của Thanh Hải

Bài làm

Thơ là cái đẹp muôn đời, cái đẹp của thiên nhiên, cái đẹp của con người. Có lẽ mùa xuân là thời gian hội tụ bao vẻ đẹp của đất nước và con người Việt Nam nên thơ xuân mới hay và đậm đà như thế. Ta hãy khám phá một nét xuân trong thơ vua Trần Nhân Tông:

Song song đôi bướm trắng
Phất phới phấn hoa bay.
(Buổi sớm mùa xuân)

Ta cảm một sắc xuân tươi xinh rực rỡ trong thơ của thi hào Nguyễn Du:
Cỏ non xanh tận chân trời,
Cành lê trắng điểm một vài bông hoa.
(Truyện Kiều)

Ta rạo rức dõi nhìn một cánh đu bay trong ngày hội xuân của làng quê thân thuộc:

Bốn mảnh quần hồng bay phấp phới,
Hai hàng chân ngọc đuổi song song.
(Đánh đu- Hồ Xuân Hương)

Và đây là thơ xuân của Thanh Hải:

Mọc giữa dòng sông xanh
Một bông hoa tím biếc
Ơi con chim chiền chiện
Hót chi mà vang trời
Từng giọt long lanh rơi
Tôi đưa tay tôi hứng...

Có người đã cho rằng: “Đoạn thơ đẹp như bức tranh”. Đó là bức tranh xuân của "Huế đẹp và thơ", quê mẹ hương yêu của thi sĩ Thanh Hải.

Hai câu thơ đầu là một sắc xuân tươi xinh rực rỡ tấp nập tâm hồn chúng ta. Vẫn thơ như một tiếng nói thốt lên khi ngạc nhiên chợt thấy một cảnh đẹp mà lòng xôn xao xúc động:

Tài liệu chia sẻ tại <https://baivanhay.com>

Mọc giữa dòng sông xanh Một bông hoa tím biếc.

Có sông và hoa. Có màu "xanh" của dòng sông làm nền để tô điểm màu "tím biếc" của hoa, bông hoa xuân mới "mọc", mới nở. Dòng sông hiện hữu trong bài thơ Thanh Hải không phải là con sông chung chung nào, mà người đọc dễ nhận ra, đó là sông Hương "bùi thư trữ tình cố đô Huế" như thi sĩ Tố Hữu tâm sự:

Hương Giang ơi, dòng sông êm
Qua tim ta, vẫn ngày đêm tự tình...

"Bông hoa tím biếc" mọc giữa dòng sông xanh chỉ có thể là hoa súng, hoa lục bình dân dã mà Lê Anh Xuân từng say mê ngắm nhìn sau những năm dài xa cách mới trở về quê nội:

Hoa lục bình tím củ bờ sông.

Chữ "mọc" nằm đầu câu thơ "Mọc giữa dòng sông xanh" thể hiện một nét xuân đột hiện, một sức xuân mạnh mẽ xuất hiện xinh đẹp, non lơ, lộng lẫy như một nàng xuân trong sắc áo "tím biếc" kiêu sa trên cái nền xanh của dòng sông. Thanh Hải đã sử dụng hai gam màu tươi sáng để vẽ lên một nét xuân đẹp trên bức tranh xuân đẹp.

Ngắm dòng sông, băng khuâng nhìn hoa xuân đẹp, nhà thơ khẽ reo lên khi bỗng nghe chim hót "vang trời":

Ơi! Con chim chiến chiến
Hót chi mà vang trời.

"Ơi" là từ cảm thán biểu đạt sự xúc động bồi hồi của nhà thơ khi nghe chim chiến chiến hót. Tiếng chim hót là khúc nhạc đồng quê. Chim chiến chiến làm tổ trên luống cày, nó là người bạn thân thiết của nhà nông. Nghe chiến chiến hót mà mừng vui, chim báo sẽ được mùa: "Chiến chiến hót lúa tốt bồi bồi" (Tục ngữ). Hai tiếng "hót chi" rất gợi cảm, là cách nói "dịu ngọt" của bà con "xứ Huế chúng miêng". Qua đó, ta thấy nét xuân thứ hai được nhà thơ cảm nhận là một nét vui. Qua tiếng chim hót mà ta cảm được cái menh mông trong sáng của bầu trời xuân. Ta cảm được tấm lòng hồn hậu của đứa con xứ Huế. Một cử chỉ rất tao nhã đáng yêu:

Từng giọt long lanh rơi
Tôi đưa tay tôi hứng

Không hề nói đến nắng mà ta vẫn cảm nhận được ánh hồng bình minh làm long lanh những giọt sương tròn như hòn ngọc bé tí treo trên đầu ngọn cỏ, lá cây. "Từng giọt long lanh rơi" cũng có thể là những chuỗi âm thanh, từng chuỗi tiếng chim chiến chiến từ trời cao vọng đến, "rơi" xuống? Cái cử chỉ "đưa tay... hứng" thể hiện một hồn thơ chan hòa với thiên nhiên, đất ười, tạo vật.

Thơ đích thực mở ra trong lòng người đọc những sắc màu và chân trời bao la. Tiếng chim hót, giọt long lanh trong thơ Thanh Hải cũng vậy, nó mở ra bao thế giới về cảnh sắc ban mai trên đồng quê. Cảnh sắc thân thuộc đáng yêu biết bao:

Mặt trời lên càng tỏ
Đông dúa chín thêm vàng
Sương treo trên đầu cỏ

Sương lại cùng long lanh
Bay vút tận trời xanh
Chiến chiến cao tiếng hát...
(Thăm lúa - Trần Hữu Thung)

Đoạn thơ ngũ ngôn sáu câu ba mươi chữ của Thanh Hải quả là một bức tranh xuân đẹp và tươi vui. Có bầu trời và dòng sông. Có hoa khoe sắc và chim cất tiếng hát. Có giọt sương mai long lanh. Hình ảnh con người xuất hiện trên bức tranh xuân với cử chỉ tao nhã, ung dung, với tâm hồn trong sáng, lạc quan yêu đời và giàu tình yêu thiên nhiên.

Mùa xuân nho nhỏ là một bức thơ xuân kiệt tác của Thanh Hải. Ông viết bài thơ này vào tháng 11 năm 1980, một tháng trước lúc ông qua đời. Có thể nói, đoạn thơ trên đây là khát vọng mùa xuân muôn đời.